

ПРОБЛЕМИ ДІАЛЕКТОЛОГІЇ

УДК 811.161.2|282.2(477)

СЕМАНТИЧНА ДИНАМІКА І ТИПОЛОГІЯ НАЙМЕНУВАНЬ ГОСПОДАРСЬКИХ БУДІВЕЛЬ У ГОВІРКАХ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО АРЕАЛУ

Михайло Бігусяк

*ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,
кафедра української мови,
вул. Шевченка, 57, 76018 Івано-Франківськ, Україна,
тел.: (0 342)59-62-08*

Уперше в українському мовознавстві системно описана структурна організація назв господарських приміщень та надвірних споруд у говірках Івано-Франківщини. Також звернута увага на динамічні процеси, що відбуваються у семантичній структурі цих номенів. До аналізу залучені матеріали різночасових зрізів, опубліковані в діалектних словниках та зібрані автором експедиційним методом.

Ключові слова: говірки передкарпатського ареалу, лексико-семантична група назв, мікрогрупи, номінація, динамічні процеси, типологія назв.

Передкарпатський ареал (сучасна назва Прикарпаття) належить до архаїчних зон Славії, в котрому під впливом природно-географічних та соціально-економічних умов добре збереглася автентичність матеріальної та духовної культури. У цьому полідіалектному регіоні активно побутують в основному старожитні українські говори: бойківський, гуцульський, наддністрянський (опільський), покутський, а у п'яти селах частково можна почути лемківську говірку. Об'єктом наших спостережень вже були динамічні процеси, що відбуваються у семантичній структурі назв на позначення реалій житлового будівництва [6], будівельних процесів, дій та їх виконавців [5]. Пропоноване дослідження є продовженням наших спостережень над комплексом будівельної народної номенклатури, яку репрезентують назви господарських будівель різного призначення. Актуальність дослідження зумовлена з одного боку архаїзацією назв традиційного сільського будівництва, а з другого – їх динамікою як у семантичній структурі назв, так і в способах їх номінації. Одночасно ця лексика демонструє тенденції до просторового розташування, що зумовлює особливу увагу до неї лінгвістів при вирішенні проблем діалектного членування. Актуальність дослідження зумовлена ще й тим, що номени будівництва містять не тільки лінгвістичну інформацію, а й дають уявлення про різні сторони життя й діяльності носіїв мови в конкретному регіоні і сприяють реконструкції історії культури народу взагалі.

Будівельна лексика неодноразово потрапляла до кола наукових зацікавлень мовознавців. Так, крізь призму історичної лексикології її досліджували Н. В. Білан, Р. О. Гринько, І. М. Керницький, І. П. Чепіга, І. Б. Царалунга та ін. Як сегмент галузевої терміносистеми сучасної української літературної мови вона описана в статтях

Л. Б. Думанської, А. М. Письмиченка, С. Солодкої. Тісний зв'язок будівельної лексики з культурою народу розглядається у працях етнолінгвістичного характеру. На говірковому матеріалі різною мірою її вивчали Л. І. Дорошенко, К. Д. Глуховцева, О. М. Євтушок, М. В. та О. М. Никончуки, Р. Л. Сердега, Л. М. Тищенко. Будівельні номени та їх деривати досліджуваного нами ареалу частково були предметом розгляду монографії З. М. Бичка „Діалектна лексика наддністрянського говору” [7] та в дослідженнях В. І. Пілецького [22], Д. Д. Тодера [25; 26]. Однак динаміка семантичної структури назв сільських господарських будівель у говірках Прикарпаття розглядається вперше. Нами не залучаються до аналізу назви будівель, що пов'язані з полонинським господарством, оскільки вони ґрунтовно розглянуті у монографічному дослідженні Т. Ястремської [29].

У межах ЛСГ назв будівель господарського призначення виокремлюються декілька мікрогруп: 1) назви приміщень для утримання худоби і птиці; 2) назви приміщень для зберігання зерна; 3) назви приміщень для зберігання снопів, соломи, сіна; 4) найменування приміщень для зберігання сільськогосподарського реманенту й різних матеріалів; 5) назви приміщень для дров; 6) найменування погребів; 7) назви колодязів та його частин; 8) назви малих архітектурних об'єктів різного призначення; 9) назви огорожі та її частин.

У більшості населених пунктів досліджуваного регіону на позначення приміщення для утримання сільських тварин на присадибі поширена назва *с'тайна*, *с'тайне*, *с'тайні* та демінутиви *стаїенка*, *стаїїнчина*. За даними історичних джерел в українській мові лексему *стайня* у цьому ж значенні датовано XVI ст. У словнику української мови назва зафіксована з одним значенням: ‘спеціальне приміщення, будівля, де тримають коней, конюшня’ [8, с. 1186]. За нашими спостереженнями на сьогодні значно розширилася семантична структура лексеми *стайня*, яка на досліджуваній території може номінувати: 1) приміщення для коней; 2) приміщення для корів; 3) приміщення для овець; 4) приміщення для свиней; 5) приміщення для худоби і домашньої птиці (загальна назва). З аналогічною семантикою назва побутує на всій території наддністрянського говору [7, с. 104]. Дещо ширша її семантика, за спостереженнями Т. Ястремської, у гуцульських говірках, а в бойківських, лемківських та західнослов'янських ця назва може звужувати свою семантичну будову [29, с. 138].

Слово *хлїї*, яке є нормативним у літературній мові, з широкою семантикою виступає у гуцульських говірках [29, с. 139], у північнонаддністрянських це ‘приміщення для корів і коней’, а в бойківських і перехідних наддністрянсько-покутських та покутсько-гуцульських його семантика звужується до найменування ‘приміщення для свиней’ [3, II, к. 280; 3А]. Відзначимо також, що у досліджуваному регіоні демінутив *хлїївець*, іменує, як правило, тільки ‘будівлю для свиней’. З різною семантичною структурою назва побутує у західно- та південнослов'янських мовах [29, с. 138].

За даними другого тому АУМ лексему *обора* у значенні ‘будівля для корів і свиней’ зафіксовано у двох населених пунктах перехідних наддністрянсько-бойківських говірок [3, II, к. 280]. На сьогодні у вказаних говірках така назва відсутня. Цікавим є й те, що саме з таким значенням у поліських говірках її фіксує Никончук М. В. [18, с. 83-84]. З дещо широкою семантикою у гуцульських говірках подає цю назву Т. Ястремська [29, с. 135]. У більшості досліджуваних говірок за нашими записами ця назва номінує ‘місце, де стоїть хага з господарськими будівлями’, ‘садиба’, рідше ‘загорода у дворі для худоби’ [3А; 20, II, с. 10; 16, с. 42; 24, с. 353].

Серед найменувань приміщень для тварин, так званих загород, повсюдно живається *кош'єра*, що характеризується значним семантичним обсягом у гірських районах, де ще існує полонинське господарювання [29, с. 131]. Як відзначають дослідники,

назва побутує в українській мові з XVI ст. і первинно означала 'місце для овець', з часом відбувається розширення її семантичного обшару: 'загорода – місце без даху', 'обгороджене місце', 'тимчасова споруда', 'загорода для різних біологічних родів тварин', оскільки в добу колективних господарств у кошарах тримали, крім овець, худобу, коні тощо. Аналогічна чи близька семантика проступає у всіх карпатоукраїнських говірках [19, I, к.33; 29, с. 130]. З такою ж семантикою у досліджуваних говірках уживається назва 'загорода, а у гуцульських та покутських – *тражда* [ЗА; 29, с. 131]. Назва 'загорода' є літературною формою, ареал її з фонетичними варіаціями та розширеною семантикою продовжується у сусідніх закарпатських, буковинських та дистантних українських говірках [26, с. 82].

Як відзначають дослідники, часто у говірках української мови сема 'приміщення для домашніх тварин (загальна назва)' як родові поняття протиставляється всім іншим, оскільки головною ознакою при цьому є узагальненість/конкретність; інші семи відбивають призначення денотатів або інші додаткові ознаки – видові поняття [9, с. 178; 7, с. 104]. Серед таких назв у досліджуваному ареалі домінує лексема 'куча' і її фонетичні варіанти 'куч'і, 'куч'е^и, 'куч'і^е на означення 'приміщення для свиней чи окремої загороди в стайні' [ЗА; 3, II, к. 280; 15, с. 106]. Ареал функціонування назви продовжується в суміжних закарпатських та буковинських говірках [11, I, к.29; 24, с. 244]. У досліджуваних говірках лексема також репрезентує значення: 'приміщення для овець', 'курник', 'будка для собаки', 'маленька хатина', 'стара хатина' [20, I, к. 399; 17, с. 103]. За даними Т. Ястремської номен побутує у польській мові як 'частина обори для телят', у чеській – 'літня колиба для пастухів' [29, с. 139]. Географію поширення і семантичне наповнювання лексеми відображають також карти [19, I, к.23], КДА [к. 123].

Часто недалеко від хати чи стайні господар будував окреме приміщення для свиней, яке називають *кар'ник*, *крам'ник*. Назва побутує у наддністрянських та перехідних наддністрянсько-покутських говірках [ЗА; 3, II, к. 280; 28, с. 138]. За нашими спостереженнями у покутських та гуцульських говірках семантична структура лексеми *кар'ник* розширилася, оскільки цією назвою іменують 'приміщення для свиней та курей', про що не засвідчено на картах другого тому АУМ, але відображено в окремих діалектологічних джерелах [3, II, к. 280; 13, с. 91; 16, с. 30]. Назва побутує також у сусідніх буковинських говірках [24, с. 191]. Спорадично засвідчено нами назву *ко'нура*, у перехідних покутсько-буковинських говірках, яка не зафіксована у відомих нам лексикографічних працях із такою семантикою [ЗА].

На означення приміщень для утримання коней, корів, овець, телят у колишніх колективних господарствах вживалися назви *ко'н'уин'а* (і,и), *ко'роуник*, *ко'р'іуник*, *вів'чар'ні*(а,и), *те^ил'а(и,е)тник*, *йа(е)л'іу'ник*, які сьогодні перейшли до пасивного пласту лексики. Інколи ці назви використовують при називанні таких приміщень у фермерських господарствах, де утримується більша кількість відповідних тварин.

Окрему будівлю для утримання курей іменують повсюдно *кур'ник*, що є літературною назвою [8, с. 74]. Спорадично у покутських та наддністрянських говірках окреме приміщення для курей називають ще *'банта*, *'банти* або *'с'ідало*. Також номени побутують у бойківських та гуцульських говірках на означення відповідно 'перекладини, на яких сидять кури' або 'місця у хліві чи стайні, на якому сидять кури' [20, I, с. 43; 20, II, с. 217; 10, с. 21; 17, с. 22].

Увесь досліджуваний ареал покриває назва *'буда*, *'буд^ика* – 'будівля для собаки', яка у наддністрянських, покутських говірках побутує також із трьома диференційними ознаками: 1) 'собача буда'; 2) 'погано збудована хата'; 3) 'тимчасова будівля, яку роблять на полі пастухи' [28, с. 60], у бойківських: 1) 'колиба'; 2) (для собак) 'будка'; 3) 'віз із

верхом' [29, I, с. 74]. Остання семантика назви зафіксована також у словнику української мови [8, с. 65].

Серед назв будівель для зберігання зерна, борошна, крупи повсюдно у досліджуваному регіоні вживається назва *ко¹мора*, *ком¹ірчина*, яка є літературного походження [8, с. 444]. У гуцульському та покутському говорах побутують назви *сп¹іжарн'а (і)*, *сп¹іжарка*, які у такому ж значенні поширені у буковинських говірках [10, с. 175; 17, с. 161; 16, с. 51; 24, с. 512]. Як відзначає І. П. Чепіга, це слово в українських пам'ятках почало вживатися у XVI-XVII ст., із зазначеною семантикою перейшло в українську мову із польської [27, с. 14]. У мовленні носіїв старшого покоління гуцульських, покутських, наддністрянських, бойківських говірок вживаними є ще назви *им'іх'л'е" (і)р*, *им'іл'і'р*, *им'іх'і'р* і їх фонетичні варіанти [10, с. 219; 28, с. 282; 20, II, с. 387-388]. Відзначимо, що семантика назви на сьогодні дещо звузилася, оскільки в минулому ним номінували не тільки господарське, але й громадське приміщення: "Ш¹іх'іх'лер, *им'іх'і'р* – громадська комора з запасом збіжжя (такі комори започатковувалися наприкінці XIX ст., знищені по селах Коломийщини у перший прихід радянської влади 1939 року)". [16, с. 61-62]. Етимологи вказують на німецьке запозичення назви через посередництво польської мови [12, VI, с. 463]. Ізогласа цих назв продовжується у буковинських та західнополіських говірках [24, с. 671; 1, II, с. 275]. Обидві назви з позначкою „*діал.*” зафіксовано у словнику української мови [8, с. 1171, с. 1405]. Синонімом до назви комора у гуцульських і бойківських говірках виступає номен *ам'бар*, який на цій території іменує також 'велику скриню для зберігання зерна, муки' [10, с. 17; 20, I, с. 34]. У сучасній українській літературній мові слово вживається тільки у першому значенні [8, с. 15]. Зазначимо, що у бойківських говірках побутує ще назва *п'риб'ік* 'комора позаду хати' [20, II, с. 135]. Семантика цього номену в обстеженому регіоні може змінюватися: у наддністрянських говірках внутрішня форма слова є прозорою – 'прибудова до стодоли', те й що *п'рибудок* [20, с. 215], а в гуцульських – 'бік колиби' [29, с. 324]. Із семантикою 'бокова добудова до споруди' лексема зафіксована у тлумачному словнику української мови [8, с. 924]. У коморі часто зерно зберігали у спеціальних *ск'рин'а(і)х*, чи *су'с'іках*, *су'с'іч'іх*. Остання назва у такому значенні і варіантах спорадично побутує у гуцульських говірках і є, очевидно, фонетичною видозміною нормативної лексеми *'зас'ік* [10, с. 179; 17, с. 165].

До триади основних господарських будівель належить *сто'дола* 'приміщення для зберігання снопів, соломи, сіна'. Із такою семантикою та варіантом *сто(у)'дола* назва відома на всій обстежуваній території і є нормативною у літературній мові [8, с. 1198]. Суцільна ізогласа назви простягається у сусідні говори [3, II, к. 281]. Як відзначають дослідники лексема *стодола* є спільною для мов східних і західних слов'ян. До східнослов'янських мов увійшла через польське або чеське посередництво з німецької мови [13, с. 412]. Синонімом до цієї назви у бойківському словнику подано лексему *'бойішче*, *'боишча*, *'бойіско*, яка у цьому, а також у наддністрянському говорі іменує також *т'ік* [20, I, с. 63; 28, с. 55]. На досліджуваній території семантична структура аналізованої назви *стодола* може коліватися: розширюватися або звужуватися – 'приміщення для зберігання сіна, снопів' > 'приміщення для зберігання сільськогосподарського реманенту' > 'приміщення для обмолоту снопів'.

Чимало назв у наддністрянських говірках позначають 'місце у стодолі для зберігання снопів': *за'п'іл'ниці*, *за'полина*, *за'приспа*, *завоп'лета* [3А], а в цілому у цьому говорі близько двох десятків таких назв та їх варіантів [28, с. 119]. У бойківських говірках, відведене місце в коморі для зерна або сама перегородка для цього, іменується *пе'рило*, *пе'реруба*, *пе'рерупка*, а за межами досліджуваного нами бойківського ареалу семантика назви розширюється [20, II, с. 54, 56]. Лексеми *пе'рило*, *пе'реруб* у наддністрянському говорі

називають 'місце у стодолі для зберігання снопів' [7, с. 106]. У бойківському діалекті синонімом до них виступає назва *по'ловник*, яка на цій території іменує також 'прибудову при хліві для сіна, соломи', а в окремих наддністрянських говірках Івано-Франківщини – 'місце для зберігання полови' [20, II, с. 106; 3, II, к.281, коментар; 3А]. З такою семантикою лексема вживається у літературній мові [8, с. 850] та поліському говорі [18, с. 98].

Солому чи сіно часто складають біля господарських будівель на спеціально відведене місце або споруджене приміщення, яке номінують *с'те'ж'ір'(у)* у гуцульських говірках, що походить від давнього *сто'жар* 'місце, де стоять стоги сіна' < старослов'янське *стежєрь* 'стовп, опора' < *stozarъ < *stogъ 'стіг' [12, V, с. 424]. У наддністрянських, бойківських говірках побутують назви *сти'жар* 'довгий кіл, навколо якого кладуть сіно' [3А; 28, с. 245-246]. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови подано слово *сто'жарня* 'будівля для зберігання сіна, збіжжя' [8, с. 1198]. В окремих рівнинних місцевостях сіно складають в *обор'оги*, які будують із чотирьох убитих у землю колів – *обор'ожин* та невеликого верха. Останні назви на досліджуваній території зазнають варіативності: *вобор'іх*, *вбор'іг*, *вобор'ожина*, *убор'ожина* [3А]. Сіно складають на задалегідь підготовлену із хмизу чи дощок основу, яку називають у більшості говірок *по'ден'и(і)*, *по'денюк*, *по'дина*, *по'дин'і*. Лексема *по'дина* функціонує ще на Гуцульщині зі семантикою 'рівне місце в горах', 'горище' [10, с. 152]. Назви *обор'іг*, *обор'ожина*, *по'дена* є нормативними у літературній мові [8, с. 646; с. 821]. Походження назви етимологі пов'язують із праслов'янським *дно* [12, IV, с. 476; II, с. 95-96].

У наддністрянських говірках у цьому значенні ще побутує *сто'жиско*, *сто'жисурско* мотивація назви є прозорою. На Гуцульщині мовці вживають ще синонім *'в'іднишиче*, *'уднишиче* [10, с. 37], на Бойківщині – *'одинок* [20, II, с. 15]. Зауважимо те, що на думку етнологів, Іван Франко у статті „Етнографічна експедиція на Бойківщину” подає єдиний в етнографічній літературі детальний опис оборога, а в оповіданні „Під оборогом” у художній формі описує його будову та вигляд зсередини.

Іноколи сіно чи необмолочені снопи складали у скирти, які у гуцульських, покутських та перехідних до наддністрянських називають *о'денки*, *во'денки*. Семантика назви у лексикографічних джерелах досить широка. Так за даними Словника гуцульських говірок назва іменує: 1) 'великий стіг сіна'; 'розпочатий стіг сіна'; 2) 'велика кладка снопів у полі, на току (приблизно 300 снопів)' [10, с. 138]. У буковинських говірках семантична структура дещо інша: 1) 'стіжок сіна'; 2) 'спеціальна підстилка (з соломи, хмизу) під великими кладками снопів, сіна'; 3) 'нижня дошка у возі' [24, с. 361]. Із позначкою *діалектне* у двох значеннях: 'копиця, стіжок сіна, соломи та ін. на дерев'яній підстилці' // 'Дерев'яна підстилка під копицею, стіжком сіна, соломи і т.ін.' назва зафіксована у реєстрі сучасного словника української мови [8, с. 659].

Спеціальне приміщення біля хати для зберігання качанів кукурудзи у гуцульських, покутських та перехідних покутсько-наддністрянських говірках називають *'кошиниц'а(и,і)*, *к'іш* [8, с. 95, с. 103; 28, с. 151; 3А]. Така назва у бойківських говірках зафіксована із семою 'ящик у млині, в який насипають зерно', аналогічна семантика проступає і в гуцульській назві *к'іш* [20, II, с. 384; 10, с. 95]. Лексема *'кошиниця* із поміткою *діал.* подано в словнику [8, с. 460].

Серед назв приміщень для зберігання сільськогосподарського реманенту й різних матеріалів нами не виявлено номен, який би покривав увесь досліджуваний ареал, оскільки в окремих говорах чи навіть говірках краю для номінації таких приміщень уживають назви мотивовані різними денотатами, або відбувається часте розширення чи звуження семантичної будови використовуваних найменувань. Так, у покутських, наддністрянських, бойківських та перехідних покутсько-гуцульських говірках побутувала

назва *ко'лешн'а(и,і)*, що походить від *кіл*, мн. *коли*, які служили основою каркасу такої будівлі [ЗА; 15, с. 104; 17, с. 96; 20, I, с. 366]. Синонімом до такої назви на цій території виступає *во'з'і'їн'а(и,і)*, *во'зе'їн'а*, *підво'з'і'їн'а(е,і)* [28, с. 202; 2, с. 290; 20, I, с. 139], як бачимо назви постали від різних мотиваційних основ. Дослідники Гуцульщини засвідчують переважне вживання *колешня* із семантикою: 1) 'приміщення чи навіс для худоби'; 2) 'приміщення для зберігання сільськогосподарського реманенту' [29, с. 140; 10, с. 99]. Етнограф М. Паньків у статті „Садиба на Покутті” зазначає: „Другими за значеннями будівлями селянської садиби були стайня (або колешня) і стодола” [21, с. 74]. Сучасні респонденти не пригадують уживання слова *колешня* на означення стайні. Хоча у сусідніх буковинських говірках ця сема присутня: 'стайня, сарай, стара низька хата' [20, с. 217], у закарпатських – 'приміщення для дров' [23, с. 147]. Словник західнополіських говірок фіксує такі семи: 1. 'повітка для зберігання воза'; 2. 'прибудова до основної будівлі'; 3. 'приміщення для зберігання дров' [1, с. 235]. У ВТССУМ назва з позначкою *діал.* зафіксована у двох значеннях: 1. 'Повітка, дровітня (у 1 значенні)'. 2. 'Хлів, стайня' [8, с. 440]. Відзначимо також, що у сучасному мовленні лексеми вживають, переважно, носії старшого покоління, оскільки такі приміщення у сучасних господарствах є рідкісними.

Найбільш поширеною назвою, що іменує 'місце, де тримають віз' є *n'ɪd:aɕa(i,eʲ)*, *n'ɪd:aɕok*. Однак семантика назви у різних діалектах може змінюватись: 'місце, де зберігають сіно, соломуч', 'місце, де зберігають віз'; 'місце, де зберігають інший сільськогосподарський реманент'. Така диференціація семантики побутує й у інших українських діалектах, що відображено у регіональних словниках [1, с. 49; 10, с. 149; 28, с. 203; 20, I, с. 67; 16, с. 46], а також у словнику української мови [8, с. 768]. Аналогічні трансформаційні процеси спостерігаємо у семантичній структурі назви *n'ɪdn'a'v'is*, що побутує у досліджуваному обширі та в буковинських і західнополіських говірках [24, с. 420; 1, I, с. 50]. Зазначимо, що лексема не потрапила до реєстру нормативних назв.

На позначення приміщення для зберігання інвентаря чи інших сільськогосподарських складових потреб повсюдно в досліджуваних говірках побутує назва *'шопа*, демінутиви *'ш'пчина*, *'шопка*, *'ш'пка*, спорадично у говірках Долинського району побутують фонетичні варіанти *'шофа*, *'ш'фка*. Назва відома також у гуцульських говірках на означення 'приміщення для худоби із трьома стінами та дахом на полонині чи в селі' [10, с. 218; 17, с. 208; 29, с. 140]. Лексема як діалектна зафіксована у сучасному словнику української мови і відома від XVI ст. [8, с. 1403; 29, с. 140], потрапила в українські говори через польське посередництво із німецької мови [12, 6, с. 453-454]. Синонімом до цих назв вживається лексема *'шура*, що, можливо, є запозиченням із німецької мови і позначена, як діалектна, у тлумачному словнику [12, 6, с. 491; 8, с. 1410]. Спорадично у наддністрянських, покутських говірках *'шуроў* можуть ще називати: 'сарай, хлів, напіврозвалений будинок', 'місце де складають дрова', 'дробітню' [28, с. 281], подібна семантика й у буковинських говірках [24, с. 679], у західнополіських лексема номінує: 1. 'накриття для різного реманенту'; 2. те, що *оборіг* [1, с. 278]; аналогічну семантику тут має редукована назва *шур*, яка у закарпатських ще називає приміщення для худоби [1, II, с. 278; 29, с. 141].

Повсюдно у досліджуваному ареалі приміщення для зберігання чи заготівлі дров називає номен *дро'в'ітн'а (и', і)*; у гуцульських побутують ще варіанти *дри'варн'і*, *дро'варн'і*, *дрив'ітен'*, *дри'вітн'а* [ЗА; 10, с. 63; 17, с. 65; 28, с. 112]. Назва з позначкою *розм.* зафіксована у словнику літературної мови [8, с. 249]. Поряд із цими номенами таке приміщення також можуть називати в окремих наддністрянських говірках *'шопа*, *n'ɪd'шопа*, *'шура* [28, с. 205]; у покутських – *но'в'ітка*, що є нормативним, але така сема останньої назви відсутня у словнику [8, с. 813].

До примітивних сільськогосподарських споруд відноситься приміщення для зберігання картоплі взимку, яке на досліджуваній території повсюдно у минулому називали *'їама*. Етимологія назви прозора, оскільки це круглої чи квадратної форми яма завдовжки 150, завширшки 100, завглибшки 120-140 см, як правило, накрита соломомою чи дошками і засипана землею. На Покутті, за даними етнографів, їх називали *похо¹душч¹'їами, ди¹кунки*, які мали невеликий отвір, котрий закривали снопом соломи. За картоплею лазили туди діти [21, с. 74-75]. Нам вдалося також зафіксувати назву *похо¹душча 'їама* у сучасних покутських говірках тільки в одному населеному пункті с. Острівець Городенківського району [3А]. Назву *пох¹ідуща 'їама* 'сховище для городини і харчів з похилим критим спуском і сходами' знаходимо у монографії М. В. та О. В. Никончуків з вказівкою на побутування у наддністрянських говірках [18, с. 74]. Нам не вдалося зафіксувати такі назви погребів у досліджуваних говірках. У сучасному мовленні носіїв досліджуваних говірок номен *'їама* переважно вживається із семантикою 'неглибока кругла яма, в яку картопля чи буряки насипані вище землі, прикриті соломомою і присипані землею на зиму'. У покутських говірках такі споруди іменують *к¹'нец., ко¹'нец.*, що походить від діалектного *к¹'нец* 'горбок'. Лексеми поширені також у поліських, волинських говірках [18, с. 75; 14, с. 141]. Подібні споруди у західній Бойківщині називають *'рупи*. На сербохорватське походження назви вказують редактори Словника бойківських говірок: *рупа<сх.. нора* [20, II, с. 197]. Зазначимо, що первісною семою назви *'їама* на досліджуваній території виступає 'могила', як і в літературній мові [8, с. 1424]. До пасивного вжитку відійшла назва *ка¹гат* на означення 'неглибокої, але довгої ями, в яку картопля чи буряки засипають вище землі і прикривають соломомою та присипають землею на зиму', оскільки так зберігали цю продукцію у колгоспах. Сьогодні у фермерських господарствах у такий спосіб зберігають картоплю та буряки дуже рідко. За даними етимології назва трактується як запозичення з осетинської [12, с. 337] і є літературною нормою [8, с. 409].

У сучасному мовленні галичан повсюдно вживається назва *пів¹ниц¹'і(а,и), н¹'ї¹ниц¹'і(а,и)* на означення сховища для овочів та різних їстівних припасів, яке побудоване з каменю чи цегли і знаходиться під хатою або літньою кухнею чи коморою. Номен, очевидно, є семантичним переосмисленням української назви *пів¹ниц¹'я* 'льох, підвал для зберігання алкогольних напоїв' [8, с. 758]. Синонімом до нього вживається також на цій території літературне *н¹'ід¹вал* [8, с. 765]. На специфічну форму перекриття підвалу у вигляді склепіння вказує назва *ск¹'леп*, що рідко вживається у мовленні старшого покоління носіїв покутсько-наддністрянських говірок. Відзначимо, що у семантичній структурі літературного *ск¹'леп* зафіксована ця сема [8, с. 1137].

На позначення колодязя в досліджуваних говірках повсюдно використовується *ки¹'р¹ниц¹'а(а¹,і), ки¹'р¹ниц¹'а*, а у мовленні молодшого покоління – *кри¹'ниц¹'і(а,и)*. Демінутиви *ки¹'р¹ниц¹'а, ки¹'р¹нич¹'е¹'н'ка* частіше вживаються на позначення 'джерела у лісі'. Відзначені назви є західноукраїнськими фонетичними варіантами літературного номена *криниця* [8, с. 465]. Синонімом до такої назви виступає у покутських, наддністрянських, гуцульських *с¹'туд¹'н¹(и,а)*, що походить від народно розмовного *с¹'туд¹'ін¹* 'холод' [28, с. 247; 10, с. 179], у західнобойківських назва *студ¹'ени¹'ц* 'означає 'джерело' [20, II, с. 262]. З позначкою *народно-поетичне*, слово *студ¹'ени¹'ця* 'криниця' відзначено у сучасному тлумачному словнику [8, с. 1209]. Назва *студ¹'ня* побутує у буковинських, південноволинських, поліських та білоруських говірках [24, с. 531; 18, с. 64; 1, II, с. 183].

Серед основних частин колодязя повсюдно використовується назва *цем¹'брин¹'і(а,и,е), це¹'м¹'брин¹'а(і,и,е)* 'верхня частина колодязного зрубу', що є фонетичним західноукраїнським варіантом літературного *цямбриння* [8, с. 1368]. Назву використовують також у волинських, поліських говірках [18, с. 66-67; 1, II, с. 238]. Дерев'яне кільце навколо

колодязя у більшості говірок іменують ¹кадоўб, ¹кадоўп, ¹кадуб¹. У гуцульських і покутських говірках так називають неглибоку або польову криницю, а у бойківських і наддністрянських семантика лексеми розширена, оскільки так ще називають 1) 'видовбаний із колоди посуд для зерна чи води'; 2) 'високу видовбану діжку або бочку' [ЗА;10, с. 88; 20, I, с. 334; 28, с. 134]. Словник буковинських говірок фіксує цю назву як 'місцевість із багатьма джерелами' [24, с. 181-182]. Спорадично у досліджуваних говірках так ще називають 'цементні кільця у колодязі' [ЗА;20, I, с. 334], з аналогічною семантикою слово побутує у поліських говірках [18, с. 67; 1, I, с. 205]. Однак по всьому ареалу поширеними є назви криничних цементних кілець як ¹бе¹тони чи ¹ки¹р¹ничні¹ ¹рури. Перша назва постала внаслідок семантичної деривації, ізголоса її сягає й інших українських говірок [18, с. 67]. Друга номінація є ендемічним утворенням, що постало від діалектної назви ¹рура 'труба'. Зауважимо ще й таке, що на досліджуваній території описані назви стали також одиницями виміру глибини колодязя у таких словосполученнях: ¹в¹ікопай¹ ¹ки¹р¹ницю¹ на ¹дес¹ім' ¹бе¹тон'ію або на ¹дес¹ім' ¹рур 'завглибишки 10 м' [ЗА]. Названі лексеми та словосполучення з такою семантикою не ввійшли, за нашими спостереженнями, до реєстрів відомих нам діалектних та нормативних словників.

До малих архітектурних форм, що розташовуються на сільському подвір'ї, відносно невелику будівлю для копчення м'ясних виробів: ¹бу¹жарн'а(і,е), ¹бу¹д¹жарн'а(і,е), ¹бу¹жарка, ¹бу¹дилка, рідше ¹коп¹ти(і)лка, ¹коп¹тил'ні(е,а), у гуцульських говірках уживається ще синонім ¹воз¹ниця¹, ¹оз¹ниця¹, яким тут іменують також 'приміщення для сушіння фруктів, овочів, грибів' [ЗА; 10, с. 30; 17, с. 29]. Сучасні господарі до таких будівель прилаштовують ще місце для приготування шашликів і тому у мовленні молодшого покоління таку будівлю називають ¹шаш¹личниця¹(і,а,и), ¹шаш¹лична рідше ¹ман¹гал [ЗА]. Такі назви є запозиченнями із тюркських мов [12, 6, с. 392-393].

Поряд із такими будівлями на сучасних подвір'ях появляються ¹бе¹с¹ідки ¹ал¹танки 'приміщення для відпочинку', ¹бан'і, ¹па¹р'і(и)лки 'приміщення для миття та парення', що є поширені з деякими фонетичними варіантами на всій україномовній території і занесені до реєстру українських словників [8, с. 15, с. 48, с. 36, с. 1706].

У досліджуваному ареалі на означення вбиральні повсюдно побутують назви ¹в'і(и)ходок, ¹туал'ет, ¹туал'ет, у наддністрянських говірках ще вживають ¹уборна, ¹уборн'е(и,і), рідше ¹нуж¹ник. Зауважимо, що лексема ¹туал'ет уживається у мовленні людей середнього та молодшого віку і є літературним словом [8, с. 1274], а також ¹нуж¹ник з аналогічною семантикою. Інші ж номени є діалектними варіантами відповідних літературних назв: ¹ви¹ходок(із позначкою західне), ¹убиральня, ¹нуж¹ник є серед нормативних назв [8, с. 119, с. 1281, с. 627].

Назви на позначення огорожі в досліджуваних говірках еволюціонували відповідно до змін, зумовлених у будівництві та вдосконаленні методів зведення таких споруд і використаних матеріалів. Повсюдно побутує загальноукраїнська назва ¹пл'ит на означення примітивної огорожі, плетеної з хмизу, а також ця лексема входить до вживаного тут словосполучення ¹живоп¹л'ит 'ряд густо посаджених дерев чи кущів, що утворюють загорожу'. Загальноновживаною є назва ¹пар'кан на означення, як правило, дерев'яної огорожі. Для іменування огорожі, у залежності від матеріалу та способу виготовлення, весь ареал покривають сучасні назви ¹му¹р'ованій ¹пар'кан, ¹жи¹л'ізній ¹пар'кан, ¹кованій ¹пар'кан. Лексема ¹паркан походить з німецької через посередництво польської мови [12, 5, с. 295]. У 70-80-х роках минулого століття популярності набули огорожі з дерев'яних планок-штахетин, які тут називають ¹ита¹хетник, ¹шти¹хетник, ¹шти¹х'ата, а огорожу у вигляді металевої натягнутої сітки іменують ¹с'ітка. Обидві назви входять до нормативної лексики [8, с. 1407, 1130].

На Гуцульщині та Бойківщині у вигляді огорожі використовують довгі жердини, які прикріплюють до стовпів та називають *во'рин'и*(*a,i*) <*во'рина* 'жердина', і є літературним словом [8, с. 157]. Спеціальний тип огорожі у вигляді високого суцільного дощатого паркана у гуцульських говірках називають *т'ражда* [10, с. 54]. Семантика назви у цьому регіоні досить широка і, за нашими спостереженнями, це первісне значення номена на сьогодні перейшло до пасивного вжитку, оскільки так на цій території швидше іменують гуцульську садибу, що складається з комплексу житлового будинку і господарських приміщень, які утворюють замкнутий дворик. Про походження та семантичну еволюцію лексеми *т'ражда* у гуцульських говірках досить глибоко та обґрунтовано викладено у монографії Т. Ястремської [29, с. 133-135].

Прохід або проїзд в огорожі закривають *во'ротами* або *брамою*. У досліджуваних говірках спостерігається певна диференціація у використанні цих назв. Так *во'ротами* називають, як і у літературній мові, тип невисокого дерев'яного паркана у вигляді вертикально прибитих до лат дощок, а *брама* більш монументальна споруда, часто із дашком або кована із металу [8, с. 61, с. 158]. Однак у сучасному мовленні можна почути також вислів *кован'і во'рота*. У гуцульських говірках *во'ротами* ще називають 'загорожу із ворин у місці проїзду чи проходу'. Тому у цій місцевості можна почути такі вислови: *закла'дати / закласти во'рота* 'вставляти, вставити кінці ворин у гнізда для них так, щоб вони розташувалися горизонтально одна над одною, загороджуючи прохід чи проїзд'. Відповідно протилежну дію до вказаної означають словосполучення *розкла'дати / розкласти во'рота* [ЗА; 2, с. 295-296]. З ширшою семантикою лексема *во'рота* побутує також і в бойківських говірках [20, I, с. 145]. Невеликі вхідні двері у тину або воротах повсюдно називають *ф'іртка* – фонетичний варіант літературної *хвіртка*. У бойківських говірках побутує синонім *во'р'иц':a(u,i)* [20, I, с. 143]. На Івано-Франківщині поширений синонім *л'іска*, яким тут іменують також ліщину, звідси *л'іска* первісно означало тільки 'хвіртка із прутів ліщину', а сьогодні вона поширилась на будь-яку назву хвіртки без вказівки на матеріал, з котрого вона виготовлена [ЗА; 20, с. 162]. З широкою семантикою назва побутує у поліських говірках [18, с. 36-38]. Часто у гірській місцевості облаштовують певним чином місце в огорожі для переступання, яке називають повсюдно літературним номеном *не'релаз*. [8, с. 731].

Спостереження над особливостями функціонування лексико-семантичної групи назв надвірних господарських приміщень та споруд у говірках Прикарпаття дає підстави констатувати про те, що цей пласт лексики вирізняється своєрідною структурою елементів та специфікою взаємозв'язків між ними. У межах структурної організації цієї ЛСГ виокремлюється 9 мікрогруп назв, які семантично, структурно і мотиваційно пов'язані між собою, що дозволяє вважати її цілісним утворенням.

Дослідження цієї номенклатури назв засвідчує про відкритість і динамічність структури цих мікрогруп, які є продуктом багатьох епох. Динамічні процеси у семантичній будові цих номенів зумовлені екстра- та інтралінгвальними чинниками. Так, на периферію системи відходять лексичні одиниці, що позначали реалії традиційних господарських приміщень у минулому, особливо це позначилось на назвах, що іменували такі приміщення у добу колективних господарств. Водночас аналізована лексика говірок краю зазнає впливу літературної мови, внаслідок чого спостерігаються зміни у синонімічних рядах. У мовлення носіїв говірок поступово входять лексеми на позначення сучасних господарських приміщень та споруд.

Ядром будівельних номенів, що маніфестують ці мікрогрупи у досліджуваних говірках є власне українські національні та літературні назви, корені яких сягають праслов'янських джерел. Певну частку проаналізованих лексем становлять назви зі

слов'янських і неслов'янських мов, які входили в українську мову на різних етапах її розвитку. Найбільш чисельними у карпатських говірках є запозичення з польської, німецької, особливо за посередництвом польської, румунської мов. Чужомовні запозичення у говірках краю зазнають різноманітних асимілятивних змін на фонетичному та лексико-семантичному рівнях, що впливає на розширення репертуару варіативності назв. Значна частина репрезентантів цих мікрогруп демонструє тісні зв'язки з суміжними та дистантними діалектними зонами.

Вважаємо, що перспективність таких студій є очевидною, оскільки зібраний матеріал значно розширює емпіричну базу української народної мови, яка послужить вагомим підґрунтям для створення загальноукраїнського Словника народних говорів, доповнює семантичну структуру нормативних назв.

1. *Аркушин Г.* Словник західнополіських говірок : у 2 т. / Г. Аркушин. – Луцьк: Вежа, 2000.
2. *Астаф'єва М.М.* Словник гуцульських говірок Річки та Яворова : у 4 кн. / М. М. Астаф'єва, Г. В. Воронич. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2014. – Кн. 1. – 516 с.
3. Атлас української мови : у 3 т. – Т. II: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – Київ : Наукова думка, 1988. – 520 с.
4. *Бернштейн С. Б.* Карпатский диалектологический атлас / С. Б. Бернштейн. – Москва: Изд-во АН СССР, 1987. – 271 с.
5. *Бігусяк М.* Динаміка семантичної структури назв будівельних процесів та їх виконавців у говірках передкарпатського ареалу / М. Бігусяк // Прикарпатський вісник НТШ. Слово.– Івано-Франківськ, 2015. – № 2(30). – С. 76-85.
6. *Бігусяк М.* Динаміка семантичної структури назв помешкань та їх елементів у говірках Івано-Франківщини / М. Бігусяк // Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія. – 2015-2016.– Вип. 44-45. – С. 3-8.
7. *Бичко З.* Діалектна лексика наддністрянського говору / З. Бичко – Тернопіль: Лідер, 2000. – 280 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. – Київ; Ірпінь: Перун, 2001. – 1440 с.
9. *Глуховцева К. Д.* Динаміка складу назв господарських приміщень у східнослов'янських говірках / К. Д. Глуховцева // Український діалектологічний збірник. – Кн.3: Пам'яті Тетяни Назарової / упор., ред., передм. П. Ю. Гриценка. – Київ: Довіра, 1997. – 471 с.
10. Гуцульські говірки. Короткий словник / відп. ред. Я. В. Закревська. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 1997. – 232 с.
11. *Дзендзелівський Й. О.* Лінгвістичний атлас українських говорів Закарпатської області УРСР / Й. О. Дзендзелівський. – Ч.1-3. – Ужгород, 1958-1993.
12. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / гол.ред. О. С. Мельничук. – Київ: Наукова думка.
13. Історія української мови. Лексика і фразеологія / В. М. Русанівський, В. О. Винник, В. Й. Горобець. – Київ: Наукова думка, 1983. – 743 с.
14. *Корзанонок М. М.* Матеріали до словника західно-волинських говірок / М. М. Корзанонок // Українська діалектна лексика. – К.: Наукова думка, 1987. – С. 62-267.
15. *Лесюк М.* Мовний світ сучасного галицького села (Ковалівка Коломийського району) / М. Лесюк. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. – 327 с.
16. *Нагірний В.* Короткий словник маловживаних слів Коломії та прилеглих сіл / В. Нагірний. – Коломия: Вік, 2016. – 96 с.

17. *Негрич М.* Скарби гуцульського говору Березови / М.Негрич. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 224 с. (Сер. Діалектологічна скриня).
18. *Никончук М. В.* Будівельна лексика правобережного Полісся в лексико-семантичній системі слов'янських мов / М. В. Никончук, О. В. Никончук – Житомир, 1990.
19. *Общекарпатский диалектологический атлас.* – Т. 1-7. – Кишинев, 1989; Т. 2. – М., 1994; т. 3. – Warszawa, 1991; т.4. – Львів, 1993; т. 5. – Bratislava, 1997; т. VI. – Budapest, 2001; т. VII. – Нови Сад, 2003.
20. *Онишкевич М. Й.* Словник бойківських говірок / М. Й. Онишкевич. – Київ: Наукова думка 1984. – Ч.1-2.
21. *Паньків М. І.* Садиба на Покутті / М. І. Паньків // Наукові записки Івано-Франківського краєзнавчого музею. – Вип. 1. – Коломия: Світ, 1993. – С. 60-79.
22. *Пілецький В. І.* Генеза лексико-семантичної групи назв будівель для худоби та птиці в наддністрянських говірках півдня Тернопільщини / В.І.Пілецький // Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами: тези. – Ужгород, 1982. – С. 103-104.
23. *Сабадош І.* Словник Закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І. Сабадош. – Ужгород : Ліра, 2008. – 480 с.
24. *Словник буковинських говірок / за ред. Н. В. Гуйванюк.* – Чернівці: Рута, 2005. – 688с.
25. *Тодер Д. Д.* Будівельна лексика українських говорів Закарпаття як предмет наукового дослідження / Д. Д. Тодер // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць / гол.ред. В. В. Барчан. – Ужгород: УжГНУ, 2012. – Вип. 17. – С. 63-67.
26. *Тодер Д. Д.* Лексика, пов'язана з житлом та прилеглою до нього територією, в українських говорах Закарпаття / Д.Д.Тодер // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць / гол. ред. В.В. Барчан. – Ужгород: УжГНУ, 2012. – Вип. 18. – С. 78-88.
27. *Чепіга І. П.* Спостереження над назвами приміщень в українських пам'ятках XVI-XVII ст. / І.П. Чепіга // Питання історії української мови. – Київ: Наукова думка, 1970.
28. *Шило Г.* Наддністрянський регіональний словник / Гаврило Шило. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 288 с. (Сер. Діалектологічна скриня).
29. *Ястремська Т.* Традиційне гуцульське пастухування / Т.Ястремська. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 424 с. (Сер. Діалектологічна скриня).

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ЗА – записи автора, здійснені у селах Івано-Франківщини (список досліджуваних населених пунктів див.: <http://192.168.156.1 /elib/local/581.pdf>)

*Стаття надійшла до редколегії 20. 04. 2017
доопрацьована 30. 05. 2017
прийнята до друку 15. 08. 2017*

SEMANTIC DYNAMICS AND TYPOLOGY OF OUTBUILDING NAMES IN PRECARPATHIAN REGION DIALECTS**Myhailo Bigusiak**

*Precarpathian Vasyl Stefanyk National University,
Department of Ukrainian language,
Shevchenko Str., 57/310, 76025, Ivano-Frankivsk, Ukraine,
phone: (0342)59 60 08*

The article deals with the extensive dialect material, collected by the author with the help of expeditionary method. It tells that in Ukrainian language structural organization of outbuilding names in Ivano-Frankivsk dialects has been systemically described for the first time. Within the limits of this LSG that represents Ukrainian construction vocabulary, there are nine microgroups.

On the basis of the research it can be stated that nomens of these microgroups in modern dialects originate from different epochs. Names that have long been used in construction sphere are static. At the same time, each of the studied microgroup is an open and dynamic structure. Dynamic processes in the semantic structure of these nomens are caused by extra- and intralinguistic factors. Thus, lexical units that indicated realities of traditional outbuildings in the past are lesser used nowadays. At the same time analyzed vocabulary of the regional dialects is influenced by literal language and due to this fact, there are some changes in synonymous rows. Names to refer to modern outbuildings gradually enter native speakers' language.

The core of the construction nomens that represent these groups in the studied dialects are Ukrainian national and literary names, which roots date back to Proto-Slavic sources. A certain proportion of the analyzed names are borrowings from Slavic languages that entered Ukrainian language at different stages of its development. Foreign language borrowings in region dialects undergo various assimilative changes at phonetic, derivational and lexical-semantic levels and it influences the growth of name variability.

The vocabulary of the analyzed dialects that represents outbuilding names shows tight connections with contiguous and distant dialect areas.

Key words: dialects of precarpathian region, lexical-semantic group, microgroup of names, nomination, dynamic processes, typology of names.